

## Srečanje italijanskih in slovenskih šolnikov

V četrtek prejšnjega tedna je bilo v prostorih hotela Evropa v nabrežinskem Bregu »Prvo srečanje slovenskih in italijanskih šolnikov naše dežele«. Pobuda za to srečanje je prišla iz samih šolskih krogov, ki so začutili potrebo, po lanskem izgredih na italijanskih višjih srednjih šolah, da bi seznanjali italijansko mladino in šolnike o slovenski manjšini v Italiji.

Ustanovili so takrat koordinacijski odbor učnega osebja italijanskih in slovenskih šol, ki je v sodelovanju z občino Devina-Nabrežina tudi priredil četrtkovo srečanje.

Uvodoma je v imenu občinske uprave spregovorila odbornica za kulturo prof. Marinka Terčon, ki je tudi vodila srečanje. Med presenetljivo številno publiko, med katero je bilo veliko italijanskih šolnikov, sta bila tudi predsednik deželnega sveta Colli in pokrajinski odbornik Čok. Sledil je poseg odbornika Depangherja, ki je v imenu občinske uprave poudaril misel, da je občina Devin-Nabrežina prav zaradi svoje narodne podobe posebej poklicana in zainteresirana za to pobudo. Obenem pa je tudi izrazil željo, da bi to prvo srečanje slovenskih in italijanskih šolnikov postalo vsakoletna priložnost izmenjave izkušenj med šolniki.

Predstavnici koordinacijskega odbora profesorici Patrizia Vascotto in Vera Tuta Ban sta nato prebrali poročilo koordinacijskega odbora šolnikov. Poudarili sta nujnost znanstvenega pristopa do stvarnosti, ki nas obdaja. Šola je zaradi svojih vzgojnih ciljev še posebej poklicana, da odkriva učencem in dijakom resnico oziroma jim mora nuditi znanje, da bodo lahko sami odkrivali svet in okolje, ki jih obdaja. Ne-pojmljivo je namreč, da šola, posebno italijanska, nudi nepopolno podobo o kulturni in zgodovinski stvarnosti naše dežele. Nakazali sta potem nekaj točk, ki so po mnenju odbora šolnikov glavni razlog, da ni prišlo do konkretnih stikov med obema narodoma.

Sledila je dolga in zelo zanimiva debata, pri kateri so številni italijanski in slovenski učitelji in profesorji prikazali svojim kolegom in kolegicam vrsto osebnih izkušenj na človeški, a tudi didaktični in

**dalje na 3. strani ■**

## Kdo strelja na mirovne sile v Libanonu?

Zadnje dni je Libanon spet na prvih straneh dnevnikov in ne samo italijanskih. Kar zapovrstjo se dogajajo atentati na vojake mirovnih oddelkov, ki so jih tja poslale Italija, Francija in Združene države, da bi zagotovili mir v Beirutu, predvsem seveda na področju palestinskih begunskih taborišč. Zaenkrat se še ne ve, kdo so atentatorji na mirovne oddelke in zakaj so sprožili te atentate, vsekakor pa je to nov dokaz razburkanosti in neurenosti tamkajšnjih razmer.

Libanon je neodvisna republika od leta 1943. Prej je bil pod francosko upravo, Franciji pa je zaupalo mandat zaupne uprave Društvo narodov. Že po prvi svetovni vojni je užival Libanon polno samoupravo. Tedaj je tudi nastala še sedaj veljavna ustava, po kateri mora biti predsednik republike kristjan, predsednik vlade pa mohamedanec, kar naj bi bilo v skladu z razdeljenostjo prebivalstva med kristjane raznih Cerkv, a predvsem katoliško-maronitske, in mohamedance. V vladi je po ustavi razmerje med ministri obeh ver 6 proti 5. Toda prihod palestinskih beguncev, okrog 200.000 ljudi, je povzročil majhni državi, ki šteje le malo nad dva milijona prebivalcev in meri 10.400 kvadratnih kilometrov, torej za pol Slovenije ali toliko kot naša dežela Furlanija-

Julijska krajina, hude politične in gospodarske probleme. Leta 1975 so izbruhnili krvavi spopadi med kristjani in mohamedanci, pa tudi med različnimi mohamedanskimi skupinami samimi. Vanje so posegali tudi Palestinci, od zunaj pa Sirci in občasno Izraelci. To, kar se zdaj dogaja v Libanonu, ni drugega kakor nadaljevanje prejšnjih homatij, čeprav v skrčeni meri.

Pri podelitvi neodvisnosti Libanonu so hoteli tako kristjani kot mohamedanci svojo lastno državo, čeprav majhno, toda Francija in druge zahodne velesile so jih prisilile, da so morali sprejeti skupno enotno državo. To je verjetno glavni vzrok vseh tamkajšnjih nemirov in nestrpnosti, kajti tako kristjani kot mohamedanci imajo občutek, da so bili nasilno vključeni v skupno državo. Oboji so hlepeli po neodvisnosti, kajti neglede na skupni jezik in semitsko raso se čutilo dejansko kot dva različna naroda z različnimi kulturama in različno zgodovino. Kristjani so že od časa križarskih vojn sodelovali z Zahodom in se odločili zanj, medtem ko so mohamedanci sodelovali s Turki in simpatizirali z arabskim mohamedanskim svetom.

Glavno mesto Beirut ima okrog pol milijona prebivalcev, z okolico vred pa skoro milijon, medtem ko so druga mesta ve-

**dalje na 3. strani ■**

## NAUK IZ ZADNIH VOLITEV V EVROPI

Ni še dolgo, kar so bile parlamentarne volitve v Španiji, kjer so dobili največ glasov socialisti in odrinili sredince. Pred nekaj tedni so bile parlamentarne volitve v Zahodni Nemčiji in občinske volitve v Franciji. V Nemčiji je zmagala Krščanska demokracija v taki meri, da je onemogočila socialnim demokratom tudi vsako možnost koalicije z liberalci, ki jim je do nedavnega omogočala dolgoletno mirno vladanje. Tudi v Franciji je doživela levica hud pretres in je nazadovala, čeprav se še ne more govoriti o pravem porazu. V nedeljo in ponedeljek pa so bile parlamentarne volitve na Finskem, kjer so napredovali socialni demokrati in dosegli 58 sedežev v parlamentu namesto dosedanjih 52, medtem ko so močno nazadovali komunisti, ki so padli z 18 na 14 odstotkov glasov in od 35 na 27 sedežev v parlamentu. Sorazmerno močno pa se je okrepila skrajna desnica, ki seveda tam ni fašistična. To je takoimenovana kmečka stran-

ka, ki je dosegla 17 sedežev v parlamentu; pridobila jih je kar 11.

Nauk, ki bi ga lahko potegnili iz teh volitev v raznih evropskih državah in na raznih koncih demokratične Evrope, je neglede na različnost rezultatov, ki so pokazali ponekod napredovanje demokratičnega socializma, drugod napredovanje desnorsredinskih ali celo izrazito desnih strank (Finska), v bistvu isti: želja po spremembi. Ta želja se redno, kot nekako naravna zakonitost, kaže tudi pri predsedniških in parlamentarnih volitvah v Združenih državah ter pri volitvah v Veliki Britaniji. Že mnogo desetletij, da ne rečemo v teku stoletja, se bolj ali manj redno menjavajo na vladi republikanska in demokratična stranka, konservativci in laburisti. V taki menjavi ni prav nič čudnega ali presenetljivega. V tem je bistvo demokracije. Narodi so sestavljeni iz posameznikov, iz ljudi, od katerih ima vsak svojo glavo.

**dalje na 2. strani ■**

## RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: Pavel Golia: »Jurček«; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 28. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Gaetano Donizetti: Ljubezenski napitek (prvo dejanje opere); 11.30 eBeležka; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milj do Devina; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 29. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Integracija prizadetih otrok v normalni šoli; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Gaetano Donizetti: Ljubezenski napitek (drugo dejanje opere); 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Jamnica«; 14.30 Ropotuljiac; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Sodobni slovenski avtorji: Milan Jesih: »Brucka ali obdobje prilaganja«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 30. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Sprehodi po tržaških predmestjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Trst by night; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Jamnica«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Harmonikarski ansambel »Synthesis 4«; 18.00 Na goriškem valu; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 31. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska ekonomija na Tržaškem od l. 1945 do danes; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Jamnica«; 14.30 Otroški kotichek: »To je pa laži!«; 15.00 Beseda ni konj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 1. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregle tiska; 10.10 Gioacchino Rossini: Stabat Mater za soliste, zbor in orkester; 11.30 Beležka; 12.00 Roža dmogota; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Jamnica«; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Organist Hubert Bergant v goriški stolnici; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Imena naših vasi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 2. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Jamnica«; 14.30 Otroški kotichek: »Leteči zmaj«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Organistka Maria Puxeddu; 18.00 Slovenska poetična drama: Ivan Pregelj: »Azazel«; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

# Nauk iz zadnjih volitev...

## ■ nadaljevanje s 1. strani

In ljudje so po naravi kritični ter si želijo spremembe tudi v politiki. Vladavine, ki ostajajo predolgo na vladi, jim začenjajo presedati, pa čeprav jim ne morejo očitati slabega vladanja. Še tem prej pa seveda, če vladajo slabo, če prihaja do pojavov korupcije, do kriz, do slabe davčne in denarne politike, do šušljanja o nemoralnem življenju v vrstah vladajočih, do neuspehov v zunanji politiki.

V nobenem primeru ni mogoče govoriti ob volivnih rezultatih, ki spravijo z oblasti kako stranko ali koalicijo, pa naj so njeni predstavniki še tako dolgo greli ministrske naslanjače, in spravijo gor kako drugo stranko, ki je morda enako dolgo žulila trdi kruh opozicije, o kaki krizi demokratičnih strank ali celo o krizi demokracije kot take. Ravno v tem je namreč bistvo demokracije, da imajo volivci možnost izbire, možnost alternative, in da stranke to brez nadaljnega sprejemajo in se po tem ravnajo. Zato se lahko reče, da zadnje volitve v zahodni Evropi od Španije do Finske, kot že prej v Grčiji

in drugje, ne pomenijo nikakega šoka, nikake krize za demokracijo, ampak kar najbolj normalne zamenjave na vladi. Pri prihodnjih parlamentarnih volitvah v Španiji bodo morda dali volivci prednost kaki sredinski stranki, v Nemčiji pa socialnim demokratom in v Franciji socialistom ali pa tudi degolistom. Tako so stranke stalno izpostavljene sodbi volivcev in to jih napravlja in ohranja idejno sveže, dinamične in sprejemljive za stvarne napredne programe, ki odgovarjajo tako sprotnim potrebam kot daljšim razvojnim dobam v narodnem razvoju. Pri tem druga drugo korigirajo, ena se uči iz napak, ki jih je napravila druga, ko je bila na vladi ali v opoziciji, pri vsem tem pa taka politika zapovrstjo preizkuša vse možnosti in »registre« pri teženju za napredkom, bodisi v gospodarstvu, bodisi na področju socialne ali kulturne politike.

Demokratični sistem zato nikoli ne pozna globoke krize, vedno je v gibanju, vedno je dinamičen, vedno teži naprej. Ko se utruji eden, stopi pač drugi na njegovo mesto, in to velja tudi za stranke.

## Umrli je zadnji italijanski kralj

Italijanska javnost je že nekaj časa z zanimanjem in razdvojenimi mnenji sledila usodi svojega nekdanjega kralja Umberto Savojskega. O njem so v zadnjih mesecih govorili tudi v italijanskih političnih in parlamentarnih krogih, saj je bila sprožena pobuda, da bi opravili prehodni člen republiške ustave, ki prepoveduje moškimi članom savojske družine vrnitev in bivanje na ozemlju Italije. Formalni postopek, ki bi dovolil vrnitev v domovino hudo bolnemu kralju, pa je bil daljši, kot mu je bilo usojeno živeti.

Zadnji italijanski kralj je bil že dalj časa težko bolan; najprej se je zdravil v Londonu. V Ženevo, kjer je v petek umrl v neki kliniki, pa so ga prepeljali ob koncu februarja.

Njegova usoda je bila usoda izgnanega kralja, ki je vedno hotel biti lojalen tudi do Republike Italije. Njegova dejanja med fašizmom in vojno so ga pokazala

kot človeka, ki se je zavedal svojih odgovornosti in jih je tudi skušal opravljati. Po razsulu v septembru leta 1943 je bil Umberto aprila naslednjega leta imenovan za kraljevega namestnika, potem pa je bil samo mesec dni italijanski kralj, in to od 9. maja 1946 do začetka naslednjega ju-

### SREČANJE V DSI

V ponedeljek, 28. marca, bo v Društvu slovenskih izobražencev velikonočno srečanje s tržaškim škofom Bellomijem. Srečanje se bo začelo ob 20.15.

nija, ko se je italijanski narod odločil na ljudskem glasovanju za republiko. Umberto je ta sklep vzel na znanje in se umaknil v izgnanstvo na Portugalsko, kjer je živel skoraj nepretrgoma 38 let.

## Hrvaška delegacija na obisku

Te dni je bila na obisku v Furlaniji-Julijski krajini delegacija hrvaškega parlamenta. Člani delegacije so bili gostje predsednika deželnega sveta Maria Collija. V Trstu so imeli pogovore s predstavniki vseh svetovalskih skupin v deželnem svetu, obiskali pa so tudi goriško in videmsko pokrajino. V Kulturnem domu v Gorici so se zadnji dan obiska sestali z enotno delegacijo slovenske narodne manjšine. V delegaciji so bili Jelka Grbec, Jože Cej, Andrej Bratuž, Damjan Paulin, Mirko Primožič, Viljem Černo in Salvatore Venosi.

Predstavniki slovenske narodne manjšine so zastopnikom iz Hrvatske obrazložili prizadevanje za doseg globalne zakon-

ske zaščite ter kratko orisali položaj na šolskem, kulturnem, gospodarskem in političnem področju.

Predsednik hrvaškega parlamenta Jovo Ugrčić je predstavnikom manjšine dejal, da se za usodo slovenske narodne manjšine zanima celotna jugoslovanska skupnost. Naglasil je dalje, kako je zaščita manjšin obveznost, ki med drugim izhaja iz osimskega sporazuma. Predsednik Ugrčić je še pripomnil, da so omejitveni ukrepi, ki jih je bila sprejela jugoslovanske zvezna vlada, začasni in da bodo odpravljeni, ko ne bo več vzrokov, zaradi katerih so bili sprejeti. Člane hrvaške delegacije je spremljal jugoslovanski generalni konzul v Trstu Drago Mirošič.

## Srečanje italijanskih in slovenskih šolnikov

■ nadaljevanje s 1. strani

pedagoški ravni. Nekateri so poglobljali razloge, zaradi katerih do sedaj ni prišlo do takih izmenjav, večina pa je nakazovala predloge, ki bi jih moral koordinacijski odbor slovenskih in italijanskih šolnikov posredovati tistim, ki bi hoteli svoje dijakke in učence poučiti o slovenski stvarnosti, zgodovini, jeziku in kulturi. V ta namen bi po mnenju vseh, ki so bili udeleženi pri pogovoru, bilo potrebno, da so sodelovane tudi širše in višje šolske strukture, kot so na primer šolski skrbniki, deželno šolsko skrbništvo in ustanova IRR SAE, ki je poklicana, da nudi šolam sredstva za tako delovanje. Nekateri pa so tudi opozorili, da bi se o teh zadevah morali izreči tudi šolski sindikati. Zato so na srečanju obžalovali odsotnost teh šolskih oblasti.

Prof. Depangher je v povzetku večera izrazil željo, da bi še v tem šolskem letu prišlo do konkretnih pobud na ravni zблиževanja in spoznavanja med slovenskimi in italijanskimi šolami in da bi koordinacijski odbor, ki je pripravil prvo srečanje, poskrbel za nekaj predlogov, ki bi jih izvedli do konca šolskega leta.

—o—

### KDO STRELJA NA MIROVNE SILE V LIBANONU?

■ nadaljevanje s 1. strani

liko manjša. Podnebje ni tako toplo, kot si predstavljamo, ker je velik del Libanona gorat in sneg vsaj v višjih legah ni redk gost, kot tudi ne mraz. Klimatska nasprotstva pa so naredila Libanonce neglede na vero za zelo podjetne in iznajdljive ljudi. Pred državljansko vojno je Libanon po življenjski ravni in gospodarski učinkovitosti presegel marsikatero evropsko državo. Bil je finančni center bližnjega vzhoda, z mnogimi velikimi mednarodno uglednimi bankami. Tudi ostalo gospodarstvo je bilo cveteče. Celo danes še marsikaj dobro deluje in Libanon si hitro popravlja rane, ki jih je dobil v državljanski vojni in zaradi sirske ter izraelske invazije, če ne bo spet pah-njen v državljansko vojno. Naj še omenimo, da je libanonska denarna enota funt, ki velja okrog 263 lir.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE - TRST  
Kulturni dom

GOSTOVANJE DRAME SLOVENSKEGA  
NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Carlo Goldoni

SLUGA DVEH GOSPODOV

komedija

v petek, 25. 3. ob 20.30 — ABONMA RED A  
v soboto, 26. 3. ob 20.30 — ABONMA RED B, F  
v nedeljo, 27. 3. ob 16.00 — ABONMA RED C, G

Cenjenim abonentom sporočamo, da je združitev abonmajev nujna zaradi odmerjenega časa gostujočega ansambla. Prosimo za razumevanje.

## PISMA UREDNIŠTVU

Spoštovani g. urednik,

najprej se Vam moram zahvaliti za pozornost, ki jo posvečate beneško-slovenskemu glasilu DOM. Če se ne motim, je Novi list edini slovenski časopis, ki dokaj redno ocenjuje vsebino našega mesečnika in tako informira širšo slovensko javnost o našem delu. Osebnostno se zahvalim tudi člankarju F.J. za laskave besede, ki jih je napisal v številki 1404, str. 5 o mojem raziskovalnem delu na področju toponomastike Nadiških dolin. Tu pa želim popraviti nekatere napake in netočnosti, ki sem jih opazil v omenjenem članku.

V obravnavo toponima Brišče / Brischis sem namenoma vpletel tudi stari toponim »Ad Broxas«, ki ga omenja Pavel Diakon v svoji Zgodovini Langobardov, ker sem skušal dokazati, da je slednji istoveten s krajem Most / Ponte S. Quirino in da nima prav nobene zveze z Briščami pri Podbonescu. V februarški številki DOMA obravnavam torej ločeno dve povsem različni krajevni imeni: 1) »Ad Broxas« / Most / Ponte S. Quirino in 2) Brišče / Brischis ter dokazem, da prvi ni na noben način povezan ali istoveten z drugim, kar so do zdaj nekritično zatrjevali skoraj vsi slovenski in italijanski zgodovinarji. Oba toponima imata torej različna izvora. F.J. je po vsej verjetnosti moj članek prebral nekoliko površno, zato piše kot, da bi jaz izvajal omenjena krajevna imena iz enega samega (istega) korena »brohos«, kar pa ni res. S tem grško-latinskim korenem sem skušal razložiti samo pomen starega imena »Ad Broxas« (= most spleten iz protja ali iz podobnega materiala), ki so ga kasneje opustili ter zamenjali s splošno besedo Most, ki ima praktično isti pomen. Slovensko ime Brišče pa še ni povsem razčiščeno, zato si ga nisem upal razložiti. Dopustil sem samo možnost, da bi bilo povezano z reko, kajti Brišče / Brischis leži

ob reki Nadiži in Brische, stari zapis Brischis (na skrajnem zahodnem robu Furlanije) ob reki Fiume. Po mnenju F.J. naj bi Brišče izhajalo iz slovenske besede »brv« (most), kar pa je zelo tvegano in sporna trditev, ker v Briščah ni nikoli obstajal kak most iz zelo razumljivih razlogov. Korito reke Nadiže je na tistem kraju zelo široko, prodnato in ploskasto, zato je bil v preteklosti, med krajema Ščigle in Brišče, speljan brod, to je gaz preko reke. Ko se proučujejo krajevna imena, je treba poznati tudi njihovo geografsko lego in okolje, v katerem se nahajajo, kajti prav ti elementi nam dostikrat pomagajo razložiti njih pomen ali nam preprečijo, da jih napačno etimologiziramo.

S spoštovanjem,

Božo Zuanella

—o—

### O NEKIH

#### »PISMIH UREDNIŠTVU«

Od g. Ivana Verča in od ge. Ivanke Hergold smo prejeli dva dolga odgovora na pismo bralke ge. Marije Terčon, katero smo objavili v naši številki z dne 10. t.m. Žal nam je, da njuna odgovora ne moremo objaviti tako zaradi dolžine, ki mnogo presega dolžino pisma ge. Terčon, kot tudi zaradi žaljivega tona nasproti ge. Terčon, ki se je poslužila samo svoje pravice kritike do tekstov, ki jih oddaja radio Trst A, ta pravica pa spada v zajamčene pravice vsakega državljana. Menimo, da tisti ali tista, ki se poslužijo te pravice, ne zasluži obravnavanja zviška in očitkov ter omalovaževanja, kot ju vsebujeta pisma g. Verča in ge. Hergold.

Kot rečeno, nam je žal, da njunih pismem iz teh razlogov ne moremo objaviti. Edina pogoja, ki ju postavljamo za objavo pismem v našem listu, sta dostojen ton nasproti sobesedniku in stvarnost.

Uredništvo

## Lov na korupcioniste - špektakel

Vsaka stvar postane v Italiji prej ali slej špektakel. Tudi procesi. Tudi sodne obravnave, kjer je zaradi tega za časnika zelo važno, kako je obtoženec obložen in kakšno kravato ima. In tako tudi lov na korupcioniste. Kdor je ta lov do nedavnega še resno vzel, se mora zdaj smehljati lastni naivnosti. Kajti med korupcioniste je zašel sam višji sodni svet (vrhovni organ sodstva) in sicer zaradi črnih kav in brišev, ki si jih je privoščilo njegovih 33 članov na svojih zasedanjih, kar je nanesele menda celih 50.000 do 60.000 lir na leto. Praktično torej po cenah s popustom in brez naptin ena črna kava in en briš na teden.

Državno tožilstvo v Rimu je dvignilo hrup zaradi tega in obtožilo 30 članov vrhovnega sodnega sveta zapravljanja državnega denarja (za črne kave in briše). Predsedniku in dvema članoma je prizaneslo, mogoče njihovo srce ne prenese črne kave ali jim ne grede v slast s sladko marmelado napolnjeni briši, ali

pa imajo sladkorno. Vsekakor so tisti izvzeti iz obtožbe. Zgleda, da bi bile lahko postale tiste črne kave in briši usodni za najvišji kolektivni sodni organ v Italiji, ki bi se bil moral dejansko sam razpustiti, če bi ne bil posegel vmes predsednik Pertini, ki je kot predsednik republike tudi najvišji sodnik. Odločil je, da naj Csm — višji sodni svet — nadaljuje svoje delo kot doslej. Toda rimski državni tožilec ne popusti in zbira dokumentacijo za obtožbo. Tako je odkril, da so člani višjega sodnega sveta na svojem zasedanju 13. novembra 1981 popili črnih kav in pojedli brišev ali »tramezzinov« za 159.400 lir, na zasedanju 1. decembra istega leta za 277.263 lir itd., »vse naročeno v baru Franchi Pietro«. Rim se smeje, Italija se smeje, državni tožilec v Rimu Gallucci pa mrko vztraja in mobilizira policijo proti sodnikom.

To meče zdaj novo luč na razne škandale glede zapravljanja javnega denarja

dalje na 2. strani ■

# Slovenska skupnost o političnem in gospodarskem položaju

Pokrajinski izvršni odbor SSK v Trstu je na svoji zadnji ponedeljkovi seji obravnaval krajevni politični in gospodarski položaj, ki ga označujeta precejšnja zmedenost in nejasnost, kar se v posledicah odraža tudi v odnosu do slovenske narodne skupnosti in njenih pravic.

Takšen zaprt odnos je trenutno opazen posebno v tržaškem občinskem sve-

tu, ki že nekaj tednov odlaša z izvolitvijo zadnjega predstavnika v občinsko gradbeno komisijo. Kot znano, se za to mesto odločno poteguje SSK, ki je edina predlagala Slovenca v ta zelo važen organ v zvezi z izdajanjem dovoljenj za gradnje ali popravila hiš in druge podobne posege. Na žalost pa se ugotavlja, da se vsi delajo gluhe in se javno nočejo opredeliti za slovenskega predstavnika v omejeno komisijo.

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta (v petek, 18. marca) je svetovalec SSK prof. Lokar obširno govoril o urbanističnih problemih in sestavi gradbene komisije, a zaradi pozne ure ni prišlo do zadevnega glasovanja. Diskusija se bo nadaljevala v petek, ko se bo verjetno do-

končno odločalo o slovenskem predstavniku v gradbeni komisiji.

V zvezi s težkim gospodarskim stanjem pa izvršni odbor SSK ugotavlja, da politične sile vse preveč demagoško nastopajo in govorijo. Odraz takšnega stanja je tudi zadnja zaostritev sindikalnega boja za ohranitev delovnih mest v škedenjski železarni Terni z ustreznim modernizacijo obrata in preusmeritvijo proizvodnje. To je tudi po mnenju SSK edini izhod iz sedanjega položaja. Zato morajo pristojni krogi jasno spregovoriti, kakšne načrte imajo glede prihodnosti te tradicionalne tržaške industrije, ne pa se z neuresničljivimi obljubami izmikati odgovornostim. S takšnim vedenjem nikogar ne prepričajo, temveč še slabšajo splošno razpoloženje zaposlenih in celotne javnosti.

V zvezi s predvidenim skrčenjem pokrajinskih volilnih okrožij od 30 na 24 v skladu z rezultati zadnjega ljudskega štetja je izvršni odbor SSK mnenja, naj okoliška okrožja ostanejo nespremenjena.

## Seminar o Glinščici

V občinskem gledališču v Boljuncu je bila v soboto predstavitev publikacije, ki je zbrala vse gradivo s seminarja o dolini Glinščice. Seminar je pred dvema letoma priredila dolinska občinska uprava pod pokroviteljstvom dežele in UNESCO. Seminar je nakazal vrsto možnosti za zaščito in ovrednotenje te doline. O posegih, ki so že bili sprejeti za zaščito Glinščice, je uvodoma spregovoril dolinski župan Švab, nato pa podrobneje odbornik Stojan Sancin. Spregovorila sta tudi deželni odbornik Coloni in član IS SR Slovenije Jože Kavčič. Ob tej priložnosti pa gre omeniti tudi sprehod po Glinščici in prost prehod meje pri Botaču, kjer so številni gostje - sprehajalci sledili kulturni prireditvi na prostem, pri kateri so sodelovali šolski otroci z obeh strani meje. Spregovorila sta tako Coloni kot Kavčič, ki sta v svojih posegih poudarila misel o prijateljstvu in sodelovanju med državama. Nekateri izletniki, ki so se podali v Glinščico in do mejnega prehoda pri Botaču, v nedeljo popoldne, ko je bila tudi možnost za prost prehod čez mejo, so ugotavljali pozitivnost podobnih pobud, obenem pa so bili tudi mnenja, da bi med potjo lahko več slovenskih napisov opozarjalo na lepote in zanimivosti krajev.

## Počasno vračanje jugoslovanskih kupcev

Kljub nespremenjenemu stanju v zvezi z veljavnostjo utesnitvenih gospodarskih ukrepov v Jugoslaviji je vendarle opaziti, da prihaja zadnji čas v Trst nekaj malega jugoslovanskih kupcev. Na ulicah v središču mesta in v trgovinah se jih srečuje v majhnih skupinah po 4-5 ali v parih, obložene z običajnimi najlonskimi torbami. Očitno gre za ljudi, ki so položili polog. Med njimi je, po polti in drugem sodeč, polovica Ciganov.

V zvezi s tem so se raznesle govoriče, da je iz Jugoslavije sicer prepovedano izvoziti jugoslovansko valuto (dinarje) nad dovoljenim minimalnim zneskom, da pa je dovoljeno izvoziti tujo valuto, ki jo je imel kdo naloženo v banki. A verjetno gre samo za govoro, saj bi bilo to

čisto v nasprotju s smislom jugoslovanskih ukrepov.

—o—

### NABREŽINA-ILIRSKA BISTRICA NADALJUJETA USPEŠNO SODELOVANJE

Slovensko kulturno društvo Igo Gruden iz Nabrežine je priredilo v soboto v društvenih prostorih kulturno prireditev, na kateri so nastopili prosvetni delavci iz Ilirske Bistrice.

Večer gre vsekakor uokviriti v pogoste in uspešne stike, ki jih imajo kulturni delavci obeh občin. Že vrsto let namreč se govori, da bi med občinama Devin-Nabrežina in Ilirska Bistrica prišlo do pobratenja. Številne izmenjave kulturnih večerov pa potrjujejo voljo občanov, da bi res prišlo do pobratenja.

Pred kulturnim sporedom se je delegacija iz Ilirske Bistrice srečala s predstavniki nabrežinske občinske uprave, na večeru pa sta s celovečernim koncertom nastopila mešani pevski zbor tovarne »Lesonit« in dramska skupina, ki je uprizorila odlomek iz Jurčičevega romana »Deseti brat«. Na začetku večera je pozdravil goste predsednik društva Igo Gruden Antek Terčon, ki se je v svojih izjavah zavzel za tesnejše sodelovanje med nabrežinskim kulturnim društvom in društvu v občini Ilirska Bistrica.

—o—

### LOV NA KORUPCIONISTE — ŠPEKTAKEL

■ nadaljevanje s 3. strani

in korpucije, ki so »izbruhnili« zadnja leta, pravijo komentatorji. Če stoje stvari tako, no, potem... ni tako hudo, razen v glavi nekaterih državnih tožilcev. Zeleti je, da bi bilo res tako. Hudo je le za tiste, ki padejo v roke takim »vestnim« sodnikom.

## Kvalitetni drugi Ricmanjski teden

Ricmanjsko kulturno društvo Slavec je tudi letos priredilo drugi Ricmanjski teden, ki je potrdil uspešnost in kvaliteto teh kulturnih in rekreacijskih pobud. Ricmanjski kulturniki pa so z njim uspešno obnovili staro navado, ki je v Ricmanjih okoli praznika farnega zavetnika sv. Jožefa vedno bila polna podobnih pobud.

Teden se je začel z otvoritvijo slikarske razstave domačih umetnikov, Borisa Zuliana in Deziderija Švare. Ob tej priložnosti je nastopil pevski zbor »Istra« iz Kaštelirja. V naslednjih dneh pa sta si sledila celovečerni koncert moškega zbora »Vasilij Mirk« s Proseka-Kontovela in prisrčen nastop osnovnošolskih otrok. Veliko pričakovanje je vladalo tudi za dramsko predstavo »Sv. Jožef včeraj in danes«, ki ga je pripravila domača dramska skupina, ki je po dvajsetih letih spet zaživela v režiji Tatjane Turko. Nastopil pa je tudi pevski zbor »Slavec«, ki ga vodi Drago Petaros. Na praznik farnega zavetnika sv. Jožefa je skozi Ricmanje šel promenadni koncert godbe na pihala s Proseka-Kontovela. V nedeljo pa je nastopila domača godba na

pihala, ki jo že dolgo let vodi Enij Krizanowski. Popoldne se je predstavil znani New swing kvartet, ki je nastopil s slovenskimi ljudskimi, a tudi črnskimi duhovnimi in gospelsi. Ricmanjski teden je potrdil življenjskost in kvaliteto delovanja kulturnega društva »Slavec«.

—o—

### USPEH GOJENCEV GLASBENE MATICE

Gojenci Glasbene matice iz Trsta so si na republiškem glasbenem tekmovanju v Kranju priborili pravico, da nastopijo na zveznem tekmovanju v Titogradu. Vsi tekmovalci so dobili zelo visoka točkovanja in nagrade. Tako je oboist Mojmir Kokorovec zasedel absolutno prvo mesto v svoji kategoriji, odlično se je uvrstil trobentač Miran Kante, ki je nastopal v 1. kategoriji ob spremljavi pianista Bogdana Kralja. Visoke pohvale so prejeli še Marko Jagodic, ki je nastopil v 3. kategoriji. Na drugo in tretje mesto v svojih kategorijah sta se uvrstila kitarista Marko Feri in Aleks Košuta. Klarinetist Miran Košuta pa je prejel visoko pohvalo.

## Mešani zbor »Hrast« iz Doberdoba na reviji »Koroška poje«

V nedeljo, 20. marca, je mešani zbor prosvetnega društva *Hrast* iz Doberdoba nastopil na pevski reviji »Koroška poje« v Beljaku. Pevci iz Doberdoba so že v jutranjih urah odpotovali proti Kanalski dolini, kjer so v Zabnicah peli pri maši ob 9. uri; mašno daritev je opravil doberdobski župnik Lazar, ki je tudi vseskozi skrbel, da je izlet potekal v najlepšem redu. Z zborom so odšli na Koroško tudi nekateri sorodniki in prijatelji pevcev; prisotna sta bila tudi predsednik ZSKP Emil Valentinčič in pokrajinska odbornica za kulturo Marija Ferletič, na Koroškem se jim je še pridružil pokrajinski tajnik SSK Marjan Terpin. Kmalu po trinajsti uri so pevci dospeli v Beljak, kjer

jih je pričakal tajnik Krščanske kulturne zveze na Koroškem, Nužej Tolmajer s sodelavci. Koncert je bil ob 14.30 v dvorani Delavske zbornice v Beljaku. Udeležili so se ga ugledni predstavniki koroškega političnega, kulturnega in šolskega življenja, prisoten je bil tudi jugoslovanski konzul v Celovcu. Po nastopu prve skupine

je podpredsednik KKZ dr. Janko Zerzer pozdravil številno občinstvo in ugledne goste. S kratkimi, a pomembnimi besedami se je spomnil ustanovitve Slovenske krščanske socialne zveze za Koroško, ki letos obhaja 75 let.

Pr eden je doberdobski zbor začel z izvajanjem svojih pesmi, je z Goriškega prinesla pozdrav pokrajinska odbornica Marija Ferletič, ki je pozdravila v imenu pokrajinske uprave in predsedniku KKZ Lovru Kasslu izročila spominsko plaketo. Zatem je doberdobski zbor pod

dalje na 7. strani ■

## Sestanek pokrajinskega tajništva SSK z odborom števerjanske sekcije

V četrtek, 17. t.m., se je na skupnem sestanku sestalo tajništvo goriške Slovenske skupnosti z odborom števerjanske sekcije, za skupen pregled nekaterih problemov, ki posebej zanimajo briško občino pa tudi problemov, ki zadevajo splošno politiko slovenske stranke na Goriškem. Sestanek je vodil pokrajinski tajnik Marjan Terpin. Med drugimi so bili prisotni župan Stanislav Klanjšček z občinskimi odborniki Mužičem, Terpinom, Komjancem in Skokom. Sestanka sta se tudi udeležila dr. Damjan Paulin, odbornik goriške občine, Marija Ferletič, pokrajinska odbornica za kulturo in Hadrijan Koršič, predsednik Briške gorske skupnosti.

V široki razpravi so se člani dotaknili posebnih občinskih problemov, ki bodo na dnevnem redu bližnje občinske seje in sprejeli nekatera stališča, ki jih bodo zavzeli naši svetovalci. Posebej je tekla beseda o priključitvi števerjanskega vodovoda k goriškim občinskim podjetjem, ker so nastale nekatere težave birokratične narave. Prav te dni bodo tudi začeli polagati po Ščednem nove cevi, ki bodo donšale vodo v Števerjan po novi poti in bodo tako odstranjene ovire, ki so jih predstavljale črpalke na Oslavju. Raz-

pravljali so o potoku Barbačni, za katero je vse pripravljeno, da bi dobili ustreznost rešitev, vendar so tudi tu nastale težave, ki jih je iznesel Genio civile iz Gorice.

Gradimir Gradnik je iznesel problem Zdravstvene enote, v kateri zastopa našo stranko in naše ljudi. Domenili so se za stališča, ki naj jih zagovarja v tej ustanovi.

Ob koncu seje so načeli razpravo o bližnjih deželnih in pokrajinskih volitvah, na katerih se moramo Slovenci zopet uveljaviti. Če bi na teh volitvah Slovenska skupnost ne uspela in ne izvolila svojih predstavnikov, bi to bil hud udarec za vso slovensko manjšino v Italiji, ne glede na politične razlike. Zato je naša naloga, da se prav vsi zavzemamo, da bo SSK dosegla svoj cilj v korist naše narodne skupnosti in za uveljavitev naših pravic.

—o—

### SEJA OBČINSKEGA SVETA V ŠTEVERJANU

Občinska seja je bila v petek, 18. marca, pod predsedstvom župana Stanislava Klanjščka. Na dnevnem redu je bilo precej važnih vprašanj; naj med prvimi omenimo izvršitev zadnjih del pri novi osnovni šoli v Dragah, ki je bila otvorena pred približno letom in pol. Takrat niso bila dokončana vsa dela, ker ni bilo zadostnih finančnih sredstev; sedaj pa je deželna uprava zagotovila še 320 milijonov lir, ki bodo služila za zadnjo skupino del predvidenih po načrtu. Uredili bodo zunanja igrišča, higienske prostore, utrdili nekatere oporne zidove in opremili dvorano v šolskem poslopu. Drugo vprašanje, ki ga je obravnaval občinski svet, se je nanašalo na posodobitev oziroma ohranitev stavb, ki so zgodovinsko in arhitektonsko pomembna; gre praktično za izvajanje deželnega zakona št. 30/77, ki predvideva podpore za tovrstne intervencije. Na zadnji seji je bil odobren osnutek pogodbe med občinsko upravo in lastniki takih poslopij. V nadaljevanju seje so občinski svetovalci odobrili vrsto sklepov, tako recimo tistega o ureditvi staleža občinskega osebja, o povišanju honorarja občinski knjižničarki in najemnici za občinsko knjižnico, ki je v prostorih Sedejevega doma. Na tajni seji je nato občinski svet sklepal o porazdelitvi sredstev v smislu deželnega zakona št. 36 s področja socialnega skrbstva.

### ZAKLJUČEK BENEČANSKIH KULTURNIH DNEVOV

V Špetru se bodo v tem tednu zaključili Benečanski kulturni dnevi, ki jih je letos že desetič priredil Študijski center Nediža. Niz predavanj, ki je bil letos posvečen socialnim in gospodarskim vprašanjem, je pokazal korist te pobude in tudi nakazal nekaj rešitev za nekatera vprašanja v Beneški Sloveniji.

Veliko pričakovanje pa vlada za zadnji večer, ki bo v petek, 25. marca, na katerem bosta sodelovala predsednik deželne odbora dežele Furlanije - Julijske krajine Antonio Comelli in predsednik izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije Janez Zemljarič. Organizatorji pričakujejo od tega srečanja tudi konkretno zagotovitev in potrditev sodelovanja med našo deželo in Slovenijo. Večer se napoveduje zanimiv, še posebej zaradi stvarnosti, ki jo predstavljajo jugoslovanski omejitveni ukrepi, saj so ti zavrli stike in odnose na vseh ravneh, med tukajšnjo deželo in Slovenijo.

## Osnovna šola v Podgori se ne sme ukiniti

Ni tajnost, da je tudi v Gorici število šoloobveznih otrok znatno padlo v zadnjih letih in da se ta proces verjetno ne bo tako hitro zaustavil; v statističnih projekcijah za naslednja leta je namreč možno zabeležiti, da to število ne bo naraslo. Zaradi tega je občinski odbor izrazil namen zapreti nekatere osnovne šole in tudi otroške vrtce v goriški občini. Ni bilo še sicer sklenjeno, katere bodo te šole, vendar nekatere izjave odbornika za šolstvo bi dale slutiti, da bodo med drugim zaprli tudi osnovno šolo v Podgori, tako slovensko kot italijansko. Rajonski svet in starši ter učitelji so se ob tem namigu takoj sestali na skupščini, ki jo je sklical krajevna konzulta. Prisotni so bili izredno številni vaščani, tako slovenski kot italijanski, občinski odborniki Ciuffarin, Obizzi, Jakoncic, didaktična ravnateljica dr. Brešan in dr. Mattioli. Ozračje je bilo precej napeto: skratka, domačini in učitelji so zelo jasno povedali, da se šola

ne sme zapreti, kajti to bi pomenilo razvrednotiti celotno vas in celotno podgorsko skupnost. Poleg tega je treba tudi upoštevati, da je šola v vaseh, še posebno slovenskih, neka ustanova, ki je nenadomestljiva in ki je ni mogoče odmisлити v življenju naše skupnosti. Če je že potrebno zapreti nekatere šole v goriški občini, naj bodo to šole, ki so v središču mesta, kjer imamo nekatera šolska poslopja v razdalji nekaj sto metrov eno od drugega. Zato je povsem razumljivo in nadvse pravilno, da so se Podgorci z vso silo zoperstavili nameri, da bi ukiniteli podgorsko šolo. Ob vsem tem je treba upoštevati tudi zakonodajo za slovenske šole, ki je zelo jasna v tem pogledu; zaprtje katerekoli slovenske šole na območju goriške občine, pa naj gre za Podgoro, Štandrež ali Pevmo in tudi za središče mesta, bi bil velik udarec za naše šolstvo in naše ljudi; podobnim nameram se je treba zoperstaviti z vso odločnostjo.

# IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

## L. Legiša: »V preizkušnji«

Pri Slovenski matici v Ljubljani je pred nedavnim, a z letnico 1982 izšla knjiga esejev in kritik enega največjih kritikov, kar smo jih Slovenci kdaj imeli, in odličnega jezikoslovca ter literarnega zgodovinarja Lina Legiša, ki je umrl leta 1980 v Ljubljani. Knjiga ima naslov »V preizkušnji« in hoče z njim gotovo izraziti težave, ki jih je moral vedno spet prebroditi v svojem življenju, od otroških let naprej, saj ga je že kot otroka — doma je bil iz Mavhinj — prizadelo begunstvo, v poznejšem življenju pa tudi zapor, internacija in koncentracijsko taborišče v Dachauu.

Uvod v knjigo je napisal Bogo Grafenauer kot predstavnik Slovenske matice, kateremu se je nedvomno treba zahvaliti, da je bil v knjigo sprejet tudi zgodovinski, ne samo literarno-zgodovinski material, ki ga vsebujejo nekateri Legiševi spisi. To velja že za prvi esej v knjigi »Kras v slovenskem slovstvu«, ki na presenetljivo odkrit način pomeže z raznimi ustaljenimi in površnimi pojmi o slovenskem slovstvu. Ta dolgi esej je bil objavljen v reviji »Dejanje« leta 1940, zato veljajo Legiševe ugotovitve seveda samo do tedaj, vendar pa se stvari od tedaj v bistvu niso spremenile. Legiša opozarja, da je sicer postal Kras iz raznih vzrokov v slovenski literaturi nekak mit, vendar pa nikoli ni imel v literaturi pravega velikega glasnika razen Kosovela. Vsi drugi, ki so pisali zgodbe s Krasa, od Jurčiča do Kosmača, so bili doma drugod in niso poznali resničnosti kraške pokrajine in kraškega človeka.

Zelo temeljit je Legišev esej o Scipiu Slataperu iz leta 1946, prvi res kritičen in izčrpen

esej, ki je bil napisan v slovenščini o avtorju knjige »Il mio Carso« (Moj Kras). V njem opozarja na notranjo razdvojenost Slatapera, ki je v sebi vedno nosil tudi zavest o slovenskem izvoru svojih prednikov po očetu, pa tudi njegov v bistvu simboličen, bolesten, strasten odnos do Krasa, do kraške pokrajine. Veljal mu je za simbol italijanskega imperializma in volje po moči. Ta sen se je razblinil z drugo svetovno vojno. Legiša je zapisal v tej zvezi: »Karkoli kdo snuje za raznaroditev našega ljudstva, se nam upira. Vendar moramo Slataperu priznati, da je pokazal v svojem pogledu na naše vprašanje, ki bi nastalo s priključitvijo primorskih

Gospodarska kriza in draginja sta preusmerili nakupovanje ljudi v nabavo nujnih življenjskih potrebščin. Vse drugo se laže pogreša, tudi knjigo, katere potrebo je nadomestila večinoma televizija.

To sicer ne pomeni, da je zanimanje za slovensko knjigo povsem upadlo. Postalo je drugačno, ker se ljudje ne odločijo tako hitro za nakup kakor poprej, npr. »za knjižno polico«, ki je bila bolj za okras po izbah novih stanovanj, kakor pa za branje. Slovenski človek se danes odloča za nakup knjige, ki bi jo rad tudi z zanimanjem prebral. In prav v tem pogledu nudi slovenski knjižni trg dokaj malo izbire, pa čeprav ga zalaga kakih 20 založb. Povpraševanje po

pokrajini Italiji, še veliko mero plemenitosti. Želi si asimilacije, pa ne nasilne, ker bi rodila samo osvobodilno gibanje med zatiranimi drugorodci...«

Nekaj esejev je spominskega značaja, tako npr. »Izkoreninjeno življenje«, o očetu in družini, ki so ju Italijani prestavili v srednjo Italijo, in »Ob robu«.

Iz leta 1954 je dolg esej o mladem med vojno umorjenem pesniku in pisatelju Stanka Vuka, pod naslovom »Tragična zgodba Stanka Vuka«, ki je skoraj bolj zgodovinski kot literarno-zgodovinski, čeprav ničesar ne zanemari niti v tem pogledu. Isto pa velja tudi za sijajni esej o pesniku Božu Vodušku pod naslovom »Poezija odčaranega sveta«, o katerem pa se spleča spregovoriti posebej. Vsekakor nam ta knjiga esejev Lina Legiša potrjuje, da je imela slovenska literatura v njem velikega človeka, ki ga morda za časa njegovega življenja nihče ni prav prepoznal in cenil, in da je, kot je dokazala s to knjigo njegovih esejev, sposobna tudi velikih knjig, ki so na ravni najboljšega v svetovni literaturi.

## KNJIŽNI TRG

knjigah, ki jih preveva ideologija, je povsem upadlo. Tudi po raznih »bestsellerjih«, ki so na hitro prestavljeni iz tujih jezikov. Ne privlači grafična oprema knjig z abstraktnimi risbami ter platnicami, ki učinkujejo pusto in odbijajoče.

Obstaja pa zanimanje za ljudsko knjigo, za preprosto domačo zgodbo, česar pa na slovenskem knjižnem trgu ni. Tako smo lahko doživeli, da je bila preprosta povest »Pastirica Urška«, pisateljice Zore Piščanc, izšla prav pri goriški Mohorjevi, nato pri koprskem Ognjišču v 15.000 izvodih, v celoti razprodana. Primer zgovorno kaže na vrzel na knjižnem trgu v tem pogledu.

Slovenski človek pogreša knjige o slovenski zemlji, zgodovini, ljudeh, napisanih poljudno. Knjiga »Slovenian Heritage I« (Slovenska dediščina I.), ki je v izdaji ustanove Slovenian Research Center (prof. Edi Gobec) izšla v ZDA, je v dveh letih dosegla tri izdaje. V matičnem tisku pa niti ni bila omenjena, dasi sicer ne manjka tujih senzacij, npr. tiste, da Nostradamusa bere sam francoski predsednik Mitterrand in da je »računalnik« pokazal točnost njegovih napovedi.

Ob takšnih senzacijah čaka pa še vedno na izid domača senzacija, izdaja knjige o Etruščanih in njih napisih, ki jih je na podlagi slovenskih jezikov dešifriral in raztolmačil Anton Berlot. Knjiga z zgodovinskim pregovorom Ivana Rebca je bila napovedana v izdajah koprške Lipe že za preteklo leto. Po zanimanju, ki so ga vzbudili članki o teh napisih, objavljeni pred kakim letom v ljubljanskem tedniku »Itid«, lahko sodimo, da bi bila knjiga hitro razprodana.

Starejši ljudje zlasti se še posebej zanimajo o življenju na nekdanjih dvorih, o kraljih in cesarjih. Tako o Mariji Tereziji kot o Francu Jožefu in cesarju Karlu ter drugih Habsburžanih. Tudi s tega področja ni na slovenskem knjižnem trgu najti ničesar, kakor iz nekakšne tihe bojazni, da ljudje ne bi postali mogoče še monarhisti. Toda potem tudi raznih uspešnic o Hitlerju in drugih diktatorjih, dasi napisanih kritično, ne bi smeli objavljati!

Na področju turistične knjige je sicer dokajšnja ponudba, toda nezadostne kakovosti. Knjige so navadno natrpene z barvnimi slikami, besedilo in opisi pa so slabi. Manjka natan-

## Marčna številka SODOBNOSTI

Nova, tretja številka revije Sodobnost prinaša na prvem mestu skoraj 30 strani dolg leposlovni spis Lojzeta Kovačiča »Tretji fragment« zelo literaren in suhoparen, s podrobnostmi natrpan opis obiska v Baslu, kjer je preživel avtor svoja otroška leta. Kovačičevo pisanje je tako pusto, da se mora bravec zelo truditi, da se pregrize skozi njega. Pri tem čisto po nepotrebnem uporablja nemščino, v kateri piše cele stavke, a to je zelo slaba papirnata nemščina, polna jezikovnih napak. V bistvu gre za ponesrečen leposlovni spis, ki ga je avtor naslovil »Tretji fragment«. Afektiranost njegovega pisanja je takšna, da postavlja bravec na trdo preizkušnjo, tembolj, ker je vse tudi miselno in kar zadeva pisateljsko fantazijo ter kulturo pisanja z jezikom vred, zelo revno. Lojze Kovačič je s tem »fragmentom« potrdil vtis, da je eden tistih slovenskih pisateljev, ki so običali v nekaki infantilnosti in ne najdejo pravega stika z bravci, ki zahtevajo od pisateljev več kot samo gostobesednost.

Na žalost v tej številki Sodobnosti ni drugega pripovedništva. Pač pa več literarnih esejev. Janko Kos nadaljuje svoj dolgi esej »Pripombe k slovenskemu kulturnemu razvoju 1945-1980«. Esaj nas preseneča po izredno bogatem dokumentarnem gradivu o slovenski literaturi v prvih desetih letih po drugi svetovni vojni. Na podlagi tega gradiva Kos precej prepričljivo dokazuje, da ne drži trditev, dabi mogli označiti sloven-

sko literaturo v omenjenem obdobju kot v glavnem prežeto s tako imenovani socialističnim realizmom. Kos nadalje dokazuje, da je zunaj Sovjetske zveze težko točno definirati in časovno ograditi socialistični realizem, saj najdemo take elemente že pri mnogih pisateljih prejšnjih obdobij, celo pri Brechtu in Ivanu Cankarju.

Janez Strehovec pa objavlja esej z naslovom »Žrtvovana umetnost in Cestni bojevnik«, v katerem se ukvarja z nasprotjem med umetnostjo in politiko. S podobnimi literarno-teoretičnimi temami kot Kos in Strehovec se ukvarja tudi Janez Vrečko v eseju »Palimpsestna skušnjava postmodernizma«. Trije dolgi in težki eseji o tem — edino Kosov se da z lahkoto brati — so nekoliko preveč za eno številko.

Pesmi so prispevali za marčno številko Sodobnosti Milan Jesih, Marij Cuk in Ace Mermolja. Zlasti zadnja dva nas prijetno presenetita.

Z zanimanjem si preberemo tudi knjižneocene Františka Benharta. V njih govori med drugim o Rebulovem romanu »Zeleno izgnanstvo« in o knjigi Edvarda Kocbeka »Pred viharjem«. Predstavlja tudi nekaj novih čeških romanov. Tone Peršak pa nadaljuje svoje zapiske o sodobni slovenski dramatik. Žiga Šmit je prevedel Katulovo pesem »O Berenikinih laseh« in napisal k njej spremno besedo. Na koncu najdemo še zapiske, Kroniko in malo literarne polemike.

## ŠPORT

## MOŠKA C-2 LIGA

## Skupina za napredovanje

Vivil — Olympia - Terpin

(7:15, 15:12, 5:15, 15:5, 5:15)

Olympia - Terpin: Cotič Mario in Stefan, Terpin, Neubauer, Zadnik, Černic, Špacapan, Dornik.

V soboto je goriško moštvo v zelo živčni tekmi premagalo nasprotno Vivil iz Ville Vicentine. Goričani so po prvem, dobljenem nizu, začeli podcenjevati Furlane. Zato so slednji osvojili dva niza, kar jih pa ni moglo pripeljati do zmage. S tole zmago je goriška Olympia-Terpin ohranila drugo mesto na lestvici, na prvem pa je močna Asso - calzature iz Maniaga. V soboto bodo Goričani imeli v gosteh tržaško Vecchia palavolo.

## ŽENSKA D-LIGA

Olympia - Bertolini — Le volpi

(15:9, 15:10, 15:3)

Olympia - Bertolini: Perše, Primožič, Bertolini, Mažgon, Klanjšček, Olivo, Košič, Šuligoj.

Okrnjena Olympia - Bertolini je z bolnimi in poškodovanimi igralkami povsem ugnala v kozji rog tržaške gostje. Tekma ni bila na visoki tehnični ravni, kljub temu pa je prišla do izraza boljša priprava in večja borbenost do-

V nedeljo, 27. t.m., bo ob 9. uri v Kulturnem domu v Gorici

## REDNI OBČNI ZBOR

Slovenskega dež. gospodarskega združenja.

mačink. V prihodnjem kolu bodo Goričanke gostovale pri tržaškem Killjoy, ki vodi lestvico. Goriška ekipa trenutno deli mesto s tržaškim Volley Clubom.

## PRVENSTVO MLADINCEV

V soboto se bo začelo deželno mladinsko prvenstvo, oziroma četverboj med predstavniki štirih pokrajin. Goriško pokrajino predstavljajo mladinci Olympie - Košič, ki so osvojili naslov pokrajinskega prvaka. Ostali trije predstavniki so tržaški Inter, Maniaga za pordenonsko pokrajino, videmsko pa predstavlja PAV Natisonia.

G. R.

## TRINKOV KOLEDAR ZA LETO 1983

Vsakoletni koledar je po obliki skromna, a po vsebini toliko bolj pomembna publikacija, saj nam odstira vpogled v še vedno premalo znano preteklost in bogato ljudsko izročilo ter današnja kulturna prizadevanja slovenskega etničnega ozemlja na Zahodu. Letošnji koledar je urejen po običajni zasnovi: na uvodnem mestu je objavljen tradicionalni kalendarij z ilustriranimi zaglavji mesecev, za katera pa bi si le želeli, da bi jih nadomestila nova. Sledi reprodukcija znamenitega Kraljevega portreta msgr. Trinka, ki je hranjen na Trčmunu, Stefan Tonkli je objavil priložnostno pesem »120 letnica rojstva msgr. Ivana Trinka«, Ljubka Šorli pa pesem »Trčmun«. Urednik Koledarja je napisal krajši oris življenja in dela Ivana Trinka ob 120 letnici rojstva. V italijanščini in s krajšim komentarjem je objavljeno Trinkovo pismo papežu iz leta 1936, v katerem se pritožuje zaradi zapostavljanja slovensčine v cerkvah Beneške Slovenije. Podobno pismo je veliki beneški rojak pisal v Rim že tri leta prej, a je značilno, da nanj ni dobil odgovora. Iz koledarja Svobodne Slovenije za leto 1955 je povzet spominski članek, ki ga je napisal N. I. ob Trinkovi smrti.

Martin Jevnikar je prispeval zelo zanimiv prikaz politične dejavnosti msgr. Trinka, tj. iz časa, ko je bil član videmskega pokrajinskega sveta (od 1902 do 1924). Avtor je članek tehtno dokumentiral in popravil nekatere napake, ki so se prikadle v Trinkov življenjepis tudi v tako ugledni publikaciji, kot je Slovenski biografski leksikon (IV. zvezek, Ljubljana 1980). Sledita dva spominska zapisa na srečanje z msgr. Trinkom, ki sta ga prispevala Vinko Beličič — ta je beneškega očaka obiskal leta 1952 z dijaki, in Joško Ošnjak (slednji je Trinka obiskal kot partizan leta 1943). Boris Pahor v tehtnem članku »Srečko Kosovel o Ivanu Trinku« opozarja, da pesnik Krasa ni bil samo evropsko čuteč, ampak občutljiv tudi za vprašanja takrat raztrojenega slovenskega naroda, kar dokazuje njegovo poročilo v Jutru aprila 1923 po predavanju, ki ga je o Trinku imel v Ljubljani pesnik Joža Lovrenčič. Sledi kratek zapis v spomin prezgodaj umrlemu duhovniku in kulturnemu delavcu Rinu Markiču, opremljen s fotografijo, objavljen je še govor Izidorja Predana ob njegovem grobu, Lojze Peterle pa je opisal svoje prvo in zadnje

srečanje s pok. Rinotom, ki sta si sledili v razmaku enajstih let. V posebnem članku so objavljeni odlomki iz Cuffolovega dnevnika, izbrani tako, da ponazarjajo postopno ukinjanje slovensčine pri bogoslužju v Beneški Sloveniji. Duhovnik Cuffolo leta 1933 dnevnik takole zaključuje: »Odvzeta je bila božja beseda večini ljudstva. Molitev se zgublja, ker manjka vzpodbuda v cerkvi. Večje štrafinge nam ni moglo prinesiti to res nenavadno Sveto leto«. Zadnji odlomek iz leta pa že omenja izid romana Pavla Sedmaka (tj. Franceta Bevka) »Kaplan Martin Cedermac« v Ljubljani. Marijan Breclj je objavil nekaj korespondence, ki pojasnjujejo nekatera manj znana dejstva v zvezi z nastankom »Kaplana Martina Cedermac«, zlasti v zvezi s pisateljevimi odnosi z založnikom, tj. Slovensko matico oz. njenimi uredniki.

Aldo Clodig je objavil v narečju krajši zapis o tradicionalnem »senjamu« beneške pesmi v Hlo-diču, Zdravko pa je prispeval dve narodobudni pesmi: »Pustite naj ptičke pojo« in »Za praznik emigranta«. Natisnjenih je tudi nekaj prispevkov beneškoslovenskih otrok, nastalih na natečaju »Moja vas«. »In principi je bila Basida« je naslov članka dr. Milka Matičetova, v katerem s komentarjem objavlja rezijanski prevod znanega evangelija sv. Janeza, v Reziji nekoč očitno tudi javno rabljenega, ki ga je leta 1966 ponovno slišal iz ust domačinke Ane Buttolo Krnelove (1904-1981). Isti avtor je v koledarju prvič objavil dve lirični pesmici ali »vižici«, ki ju je pred kratkim, novembra 1982 zapisal v Reziji. V Trinkovem koledarju je natisnjenih še nekaj pregovorov, zaključuje pa se s fotografsko kroniko važnejših dogodkov v Beneški Sloveniji v letu 1982.

Pri sicer zelo zanimivem koledarju pogrešamo več sodelovanja piscev iz Beneške Slovenije, prav bi bilo tudi, da bi se poleg zgodovinskih, kulturnih in prosvetnih vprašanj kdaj dotaknil tudi gospodarskega razvoja v tej deželi, saj je prav na tem področju v zadnjih letih bilo uresničenih nekaj važnih pobud, ki po svoje tudi prispevajo k utrjevanju in rasti slovenske zavesti. Koledar je uredil Joško Kragelj, natisnila ga je tiskarna Budin v Gorici, izdalo pa Kulturno društvo Ivan Trinka v Cedadu.

M. A.

## Sodobno kmetijstvo

## Pohitimo z deli na vrtu, njivi in vinogradu

Lepo, čeprav sušno vreme, ki že predolgo traja, moramo v teh dneh kar se da pridno izkoristiti, tako da nas dež in slabo vreme ne bosta presenetila z zanemarjenimi vrtovi, sadovnjaki in še neurejenimi vinogradi.

Pohitimo s prekopavanjem zelenjadnega vrta, poskrbimo za pognojitev, posebno skrb in pozornost pa moramo posvetiti tudi izbiri semen. Pametno je, če si pripravimo načrt setve, vrste semena pa izberemo po namenu in času pridelovanja posameznih vrtnin. Čeprav so nekatere stare zelenjadne vrste že preizkušeno najprimernejše za naše kraje, velja poskusiti tudi nova semena, ki jih dobimo v semenarnah. Poznavanje sort in upoštevanje njihovih značilnosti se nam bo pri pridelovanju plačalo.

Na sadnem vrtu pa je ta teden najprimernejši za precepljanje ali pomladitev. To je res zadnji čas za to delo, moramo pa pri njem paziti na vrsto malenkosti, ki so lahko odločilne za uspeh cepitve. Les mladik, ki jih režemo za cepiče, mora biti zrel. Za cepič uporabljamo le srednji del poganjka, ker so v tem delu brsti najbolj razviti. Pri nas moramo, ker se je že začela muževnost, pohiteti s cepljenjem. Navadno cepimo na razkol, dolago ali žlebiček, pri mladih divjakih pa lahko tudi že cepimo na lub. Če nimate pri roki cepilne smole, lahko uporabite, kot smo večkrat sami uspešno preizkusili, navadni lepilni trak, ki ga uporabljamo pri električnih izolacijah. Tudi v vinogradu pohitimo z zadnjimi deli, ker trte že »jočejo«, posebno v prisojnih legah.

MEŠANI ZBOR »HRAST«  
IZ DOBERDOBA  
NA REVIJI »KOROŠKA POJE«

■ nadaljevanje s 5. strani

vodstvom Karla Lovrenčiča zelo dovršeno podal tri pesmi, in sicer Vodopivčevo Naročilo, Vrabčevo Veter in koroško narodno Ko bi jaz vedela v Kernjakovi priredbi. Na reviji je nastopilo šestnajst skupin iz raznih krajev Koroške, na koncu pa so združeni mešani zbori pod vodstvom Joška Kovačiča zapeli Pomladno Antona Jobsta. Po koncertu so se nastopajoči zbrali v bližnji dvorani, kjer so se zadržali v prijateljskem vzdušju. Doberdobski pevci so se zadovoljni in veseli začeli odpravljati proti Primorski; med potjo pa so se še ustavili v Ukvah, kjer jih je gostoljubno sprejel Simon Prescheren, ki se je pevcem zahvalil za njihovo delo in podajanje domačih slovenskih pesmi. Zatem so se pevci vrnili domov, v zadovoljstvu in z zadoščenjem, da so lahko nastopili na tako kvalitetni prireditvi in utrdili vezi s koroškimi brati.

# Kdo bo telesno delal?

V številnih gospodarsko razvitih državah so se znašli pred vprašanjem, kje dobiti obrtnike, zidarje, kovače, tesarje, mizarje, tiskarje in druge ročne delavce. Mladi nočejo iti v te poklice, pravijo gospodarski strokovnjaki. Rajši študirajo in se kvalificirajo za pisarniške službe. Manjka natakarnje, sobaric, otroških negovalk, bolničarjev in bolničark, kuharjev in drugih poklicev, toda uradi za delo so polni mladine, ki bi rada šla sedet za pisalno mizo ali za pisalni stroj. S kmetov beži kmečka mladina v mesto. Tam si išče lahko delo v pisarnah — lahko delo vsaj po njenih pojmihi.

Iz Slovenije se izseljuje na desetisoče ljudi, ker baje nočejo delati v ročnih poklicih, nočejo biti več rudarji, tovarniški delavci, kmetje, cestni pometarji. Upajo, da bodo dobili v tujini boljše delo. Isto se dogaja ponekod v slovenskem zamejstvu.

Tu ne gre več samo za željo po boljšem zaslužku, ampak za izginjanje spoštovanja in sploh odnosa do telesnega dela. Mnogi ljudje so začeli v modernem času smatrati telesno delo za sramotno, za poniževalno, za neugledno. Starši napravijo vse, kar morejo, da bi pripeljali svoje otroke tako daleč v šolanju, da bi jim ne bilo treba v kak tak poklic, kjer bi morali telesno delati. Otroci oziroma šolarji vsak dan poslušajo tako prigovarjanje, spodbujanje in grožnje, zato začno tudi sami prej ali slej gledati na tiste svoje redke sošolce, ki se odločijo, da se gredo učiti za mehanika, tiskarja, mesarja ali peka, kot na nekake falirance. Starši jih stavljajo sinovom za svarilni zgled. Ne zaradi plače, kajti v teh poklicih bodo verjetno več zaslužili kot njihovi sinovi za pisalnim strojem ali s kako štampiljko v roki, ampak zato, ker se jim zdi, da je fizično delo nečastno.

Bogve kdo je to vtepel v glavo starešim in ljudem našega časa sploh? Kdo je prepričal mlade fante in dekleta s kmetov, da je kmečko delo zaničevanja vredno in brez izgledov? Kdo ali kaj jih je pripravilo do tega, da puščajo svoje starše same na domači zemlji in v njihovih starih letih?

Miselnost, da je to nekaj normalnega in samo po sebi razumljivega, da naj tu-

ja, uvožena delovna sila iz manj razvitih ali nerazvitih dežel nadomesti domačine v kmetijstvu, v obrtih, v rudnikih ali za stroji in sploh pri ročnem delu, je zmalicena, nenaravna in nesocialna. To je miselnost suženjskih sistemov. Taka miselnost deli ljudi v gospode in hlapce. V njej se izraža čisto zgrešen odnos do dela, napačno etično vrednotenje dela in to ne more biti drugega kakor posledica napačne vzgoje za delo. Zakaj naj bi bilo samo določeno delo spoštovanja vredno, drugo pa ne? Če otrokom bi morali vcepiti zavest, da je vsako, predvsem tudi ročno delo spoštovanja vredno. Naj se ne boje prijeti za ročno delo, niti med doraščanjem niti kadar bodo odrasli. Ročno delo je pogosto res težko, a gotovo je, da nudi večje zadoščenje kot delo za pisalno mizo. Kdaj začuti pisarniški nameščenec tako zadovoljstvo in ponos, kakor ju začuti mizar, ki je dokončal lep kos po-

hištva, ali šivilja, ki je sešila lepo obleko? Gotovo, da nikoli. In kaj je lepše kakor zadoščenje kmeta, ko pospravlja pridelke ali pogladi po dlaki lepo vzrejeno živino! Njihovi občutki so podobni občutkom umetnika po doseženem uspehu.

Prenehati moramo govoriti otrokom, da je ročno delo sramotno. Ni in ne more biti sramotno. Ročno delo je najbolj čista oblika dela in zato najbolj spoštovanja vredna. Narod, ki noče več sam opravljati nižjih, t.j. čisto ročnih del v svoji lastni domovini, je na poti duhovne in kulturne degeneracije, pa naj odeva to v še tako lepe fraze o gospodarskem napredku in višji življenjski ravni. Razen tega pa tudi ni res, da zahteva ročno delo manj spoštovanja zato, ker zahteva manj miselnega truda. Vsi vemo, da zahteva tudi ročno delo miselni trud kot vsako delo, pogosto, če ne vedno, celo veliko več kakor vedno isto šablonsko delo za pisalno mizo, z izpolnjevanjem vedno istih formularjev in pritiskanjem vedno istih pečatov, z mislijo vedno samo pri plačilnem dnevu ali pri dopustu.

## Svet brez človeka?

V zadnji številki skavtskega mesečnika Jambor najdemo opozorilo na neko knjigo, ki pravi, da gre pri ekologiji v bistvu le za vprašanje, ali hočemo svet s človekom ali brez njega. Vprašanje nikakor ni tako čudno, kot se morda komu zdi. Postavlja ga tudi nedavno objavljena slovenska knjiga »Ali bomo preživeli?«, ki je marsikoga pretresla.

Mnogim ljudem se zdi popolnoma fantastično postavljati tako vprašanje, saj je človek po njihovem gospodar sveta in vsega dosegljivega stvarstva, ki si ga ni mogoče predstavljati brez njega. Svet brez človeka bi po njihovi pameti ne imel smisla? Kdo naj bi ga užival, če ne človek, ki je edini v stanju, da se zaveda njegove lepote, veličine in pestrosti? Toda pri tem dobro vemo, da je bil svet pred štirimi ali petimi milijoni let ali še pred manj časa prav tako lep in vendar še ni bilo na njem človeka, razen morda v obliki, ki je še ne bi bilo mogoče označiti za »homo sapiens«. Naš svet pa je star že milijarde let, torej so potekale milijarde in stotine milijonov let brez človeka na Zem-

lji. V zgodovini Zemlje pomeni teh par milijonov let, odkar se da najti dokaze za človekovo bivanje, le nekaj kratkih minut, če ponazorimo preteklost Zemlje z dolžino enega dneva. V tem smislu se lahko tudi zgodi, da čez nekaj (geoloških) minut ali že čez nekaj sekund človeštvo ne bo več obstajalo. Baje bi zadostovalo, da bi eksplodirala samo polovica atomskih bomb, ki so danes natakne na konice celinskih in medcelinskih raket ali še čakajo v skladiščih, pa bi izbrisale in onemogočile vse človeško življenje na Zemlji. Toda Zemlja bi obstajala naprej, narava bi si po mnenju znanstvenikov opomogla že v tridesetih letih ali vsaj v kakih sto letih, čez nekaj tisoč let bi bilo pod goščavami komaj še možno odkriti kake geološke sledove velike atomske katastrofe.

Z izginotjem človeštva bi mogoče izginilo razumsko življenje iz vsega vesolja. Morda pa tudi ne. Morda bi razumska bitja še nadalje obstajala na kakem drugem planetu, bodisi v Rimski cesti bodisi v kakšni drugi od nešteti galaksij. To seveda ne bi bili ljudje naše vrste. Edino, kar bi imeli skupnega z nami, bi bil razum, sposobnost logičnega mišljenja. Morda obstaja že danes več planetov s takimi bitji, lahko, da obstaja takih planetov celo na desetine, na tisoče ali na milijone, čeprav je to malo verjetno. Izginotje človeka z naše Zemlje bi bil tako malo pomemben dogodek za vesolje. Pomemben bi bil samo za naš svet. S človekom bi ugasnilo in za večno izginilo vse, kar je ustvaril in doumel človeški duh. A ta možnost je, kot rečeno, na dosegu roke. Zadostuje, da nekdo v Moskvi ali Washingtonu pritisne na gumb in iz geoloških dob Zemlje bo izbrisan intermezzo, kratko, zelo kratko poglavje o človeku. Vse bo šlo svojo pot, kakor da človeka nikoli ni bilo. Tako milijone in milijarde let. Od ljudi samih je odvisno, ali bo res tako, ali pa bodo ostale to le hude sanje.

## KNJIŽNI TRG

### ■ nadaljevanje s 6. strani

čen, sistematičen turistični vodič za Ljubljano, tudi za Maribor, da ne rečeno za zamejstvo npr. za Trst in za Celovec. Prav tako nimamo poljudno napisanih del iz narodopisja, krajepisja in še zlasti iz heraldike.

Glede slovarjev tujih jezikov se je stanje sicer izboljšalo, kar zadeva nemške in angleške slovarje, manjka pa dober italijanski slovar, kakor tudi strokovni slovarji npr. trgovinski italijanski, nemški, angleški itd.

Sodelovanje s tujimi založbami, npr. Pomurske založbe z madžarskimi, kar je dalo prevod Prešerna v madžarščino, ali kakršno je Cankarjeve z založbo Russkij jezik, ki prinaša skupno izdajo rusko-slovenskega in slovensko-ruskega

slovarja, je treba pozdraviti. V tem pogledu, kot se zdi, je še veliko neizkoriščenih možnosti. Da pomislimo samo na italijansko izdajo Martina Kačurja (Cankar) pri Mondadoriju, do katere je prišlo kar mimogrede.

Da je tržna usmeritev pač odločilna, nam kaže primer založbe Trofenik v Münchnu, ki ni nastala z vlogo kakih kapitalov, pač pa iz sposobnosti in pravičnih tržnih presoj.

Danes se pač prepogosto navaja, kako imajo vse založbe tudi v tujini velike izgube. Toda tuje založbe so v resnici prenapihnale zmogljivosti, pri slovenskih pa široke možnosti verjetno niso bile izkoriščene, ker na knjigo niso gledali s tržnega vidika. Vendar bo tudi zanjo postalo odločilno predvsem tržišče.